

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 20.5.2020
COM(2020) 525 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovaške za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Slovaške za leto 2020

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovaške za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Slovaške za leto 2020

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ in zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je 17. decembra 2019 sprejela letno strategijo za trajnostno rast, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2020. Pri tem je ustrezno upoštevala evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Komisija je 17. decembra 2019 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem Slovaške ni opredelila kot eno od držav članic, za katere bo opravljen poglobljen pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta glede ekonomske politike euroobmočja.
- (2) Poročilo o državi za Slovaško za leto 2020² je bilo objavljeno 26. februarja 2020. V njem so bili ocenjeni napredek Slovaške pri izvajanju priporočil za posamezno državo, ki jih je Svet sprejel 9. julija 2019³, nadaljnje ukrepanje glede priporočil, sprejetih v prejšnjih letih, in napredek pri doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020.
- (3) Svetovna zdravstvena organizacija je 11. marca 2020 uradno razglasila izbruh COVID-19 za svetovno pandemijo. Gre za hude izredne razmere v javnem zdravju za

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

² SWD(2020) 524 final.

³ UL C 301, 5.9.2019, str. 117.

državljanke, družbe in gospodarstva. Nacionalni zdravstveni sistemi so zaradi pandemije pod hudim pritiskom, prihaja pa tudi do motenj v svetovnih dobavnih verigah, volatilitnosti na finančnih trgih, šokov v povpraševanju potrošnikov ter negativnih učinkov v različnih sektorjih. Pandemija ogroža delovna mesta in dohodke ljudi ter poslovanje podjetij. Povzročila je velik gospodarski šok, ki že ima resne posledice v Evropski uniji. Komisija je 13. marca 2020 sprejela sporočilo⁴, v katerem je pozvala k usklajenemu gospodarskemu odzivu na krizo, ki vključuje vse akterje na nacionalni ravni in na ravni Unije.

- (4) Več držav članic je razglasilo izredne razmere ali uvedlo izredne ukrepe. Vsi izredni ukrepi bi morali biti strogo sorazmerni, potrebni, časovno omejeni ter skladni z evropskimi in mednarodnimi standardi. Zanje bi morala veljati demokratični nadzor in neodvisni sodni nadzor.
- (5) Komisija je 20. marca 2020 sprejela sporočilo o uporabi splošne odstopne klavzule Pakta za stabilnost in rast⁵. Klavzula, kot je določena v členih 5(1), 6(3), 9(1) in 10(3) Uredbe (ES) št. 1466/97 ter členih 3(5) in 5(2) Uredbe (ES) št. 1467/97, olajšuje usklajevanje proračunskih politik v času resnega upada gospodarske aktivnosti. Komisija se je v svojem sporočilu strinjala s Svetom, da glede na pričakovani resni upad gospodarske aktivnosti zaradi izbruha COVID-19 sedanje razmere dovoljujejo uporabo klavzule. Ministri za finance držav članic so se 23. marca 2020 strinjali z oceno Komisije. Uporaba splošne odstopne klavzule omogoča začasni odklon od prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega proračunskega cilja, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Poleg tega se lahko Svet na priporočilo Komisije odloči, da za korektivni del sprejme revidirano fiskalno usmeritev. Splošna odstopna klavzula ne pomeni začasne prekinitve postopkov Pakta za stabilnost in rast. Državam članicam omogoča, da odstopajo od proračunskih zahtev, ki bi se sicer uporabljale, Komisiji in Svetu pa, da sprejmeta potrebne ukrepe za usklajevanje politik v okviru Pakta.
- (6) Potrebno je nadaljnje ukrepanje za omejitev širjenja in nadziranje pandemije, okrepitev odpornosti nacionalnih zdravstvenih sistemov, ublažitev socialno-ekonomskih posledic pandemije s podpornimi ukrepi za podjetja in gospodinjstva ter zagotovitev ustreznih zdravstvenih in varnostnih pogojev na delovnem mestu, da bi se ponovno vzpostavila gospodarska aktivnost. Unija bi morala v celoti izkoristiti različna orodja, ki so ji na voljo za podporo prizadevanjem držav članic na teh področjih. Hkrati bi morale države članice in Unija sodelovati pri pripravi ukrepov, potrebnih za vrnitev v normalno delovanje naših družb in gospodarstev ter trajnostne rasti, med drugim vključno z zelenim in digitalnim prehodom ter ob upoštevanju vseh spoznanj, pridobljenih med krizo.
- (7) Kriza zaradi COVID-19 je razkrila prožnost, ki jo enotni trg omogoča za prilagajanje na izredne okoliščine. Da pa bi se zagotovil hiter in neoviran prehod v fazo okrevanja ter prosti pretok blaga, storitev in delavcev, je treba izredne ukrepe, ki ovirajo normalno delovanje enotnega trga, odpraviti takoj, ko ne bodo več nujno potrebni. Trenutna kriza je pokazala na potrebo po načrtih za pripravljenost na krize v zdravstvenem sektorju, ki vključujejo zlasti boljše nabavne strategije, diverzificirane dobavne verige in strateške zaloge osnovne opreme. To so ključni elementi za razvoj širših načrtov za pripravljenost na krize.

⁴ COM(2020) 112 final.

⁵ COM(2020) 123 final.

- (8) Zakonodajalec Unije je že spremenil ustrezna zakonodajna okvira⁶, da bi lahko države članice za ublažitev izrednih učinkov pandemije COVID-19 uporabile vsa neporabljena sredstva iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Te spremembe bodo zagotovile dodatno prožnost ter poenostavljene in racionalizirane postopke. Za zmanjšanje pritiskov na denarni tok lahko države članice v obračunskem letu 2020–2021 uporabijo tudi 100-odstotno stopnjo sofinanciranja iz proračuna Unije. Slovaška je pozvana, da v celoti izkoristi navedene možnosti za pomoč posameznikom in sektorjem, ki so jih opisani izzivi najbolj prizadeli.
- (9) Socialno-ekonomske posledice pandemije bodo zaradi različne specializacije in infrastrukturnih vrzeli po vsej verjetnosti neenakomerno porazdeljene po regijah. To pomeni znatno tveganje, da se bodo razlike med regijami na Slovaškem še povečale, zlasti med glavnim mestom in zahodno Slovaško na eni strani ter vzhodno in jugovzhodno Slovaško na drugi. V povezavi s tveganjem začasne prekinitve procesa konvergence med državami članicami sedanje razmere zahtevajo ciljno usmerjene odzive politike.
- (10) Slovaška je 18. maja 2020 predložila nacionalni reformni program za leto 2020 in program stabilnosti za leto 2020. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.
- (11) Za Slovaško trenutno velja preventivni del Pakta za stabilnost in rast.
- (12) Svet je 13. julija 2018 Slovaški priporočil, naj zagotovi, da nominalna stopnja rasti neto primarnih javnofinančnih odhodkov⁷ v letu 2019 ne bo presegla 4,1 %, kar ustreza letni strukturni prilagoditvi v višini 0,5 % BDP. Celovita ocena Komisije za leto 2019 ter za leti 2018 in 2019 skupaj potrjuje znaten odklon od priporočene prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega strukturnega cilja. Vendar glede na uporabo splošne odstopne klavzule nadaljnji ukrepi v okviru postopka zaradi znatnega odklona za Slovaško niso upravičeni.
- (13) V programu stabilnosti za leto 2020 vlada načrtuje, da se bo nominalni saldo poslabšal s primanjkljaja v višini 1,3 % BDP v letu 2019 na primanjkljaj v višini 8,4 % BDP v letu 2020. Primanjkljaj naj bi se leta 2021 zmanjšal na 4,9 % BDP, leta 2022 na 3,7 % BDP, leta 2023 pa naj bi dosegel 2,9 % BDP. Glede na program stabilnosti za leto 2020 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP po zmanjšanju na 48 % BDP v letu 2019 povečal na 61,2 % BDP v letu 2020. Na makroekonomske in fiskalne obete vpliva velika negotovost zaradi pandemije COVID-19.
- (14) Slovaška je v odziv na pandemijo COVID-19 in v okviru usklajenega pristopa Unije sprejela proračunske ukrepe za povečanje zmogljivosti svojega zdravstvenega sistema, zajezitev pandemije ter zagotovitev pomoči posameznikom in sektorjem, ki so bili še

⁶ Uredba (EU) 2020/460 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. marca 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 508/2014 glede posebnih ukrepov za mobilizacijo naložb v zdravstvenih sistemih držav članic in v drugih sektorjih njihovih gospodarstev v odziv na izbruh COVID-19 (Naložbena pobuda v odziv na koronavirus) (UL L 99, 31.3.2020, str. 5), ter Uredba (EU) 2020/558 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013 in (EU) št. 1303/2013 glede posebnih ukrepov za zagotovitev izredne prožnosti pri uporabi evropskih strukturnih in investicijskih skladov v odziv na izbruh COVID-19 (UL L 130, 24.4.2020, str. 1).

⁷ Neto primarne javnofinančne odhodke sestavljajo vsi javnofinančni odhodki brez odhodkov za obresti, odhodkov za programe Unije, v celoti izravnanih s prihodki iz skladov Unije, in nediskrecijskih sprememb pri odhodkih za denarna nadomestila za brezposelnost. Nacionalno financirane bruto investicije v osnovna sredstva so zglajene na obdobje štirih let. Diskrecijski ukrepi na strani prihodkov ali zakonsko določena povečanja prihodkov so vračunani. Enkratni ukrepi na strani prihodkov in na strani odhodkov so pobotani.

posebej prizadeti. Glede na program stabilnosti za leto 2020 so navedeni proračunski ukrepi znašali 2,6 % BDP. Ukrepi vključujejo nadomestila za plače za zaposlene, subvencije za samozaposlene, sheme podpore v primeru bolezni in zdravstvene nege ter nakupe medicinskega blaga, povezanega s pandemijo COVID-19. Poleg tega je Slovaška napovedala ukrepe, ki ne bodo imeli neposrednega proračunskega učinka, vendar bodo prispevali k podpiranju likvidnosti podjetij ter so v programu stabilnosti za leto 2020 ocenjeni na 3 % BDP. Ti ukrepi vključujejo odloge plačila dohodnine in prispevkov za socialno varnost v primeru zmanjšanja prihodkov za več kot 40 % (1,4 % BDP) ter poročstva za posojila (1,6 % BDP). Ukrepi, ki jih je sprejela Slovaška, so na splošno v skladu s smernicami iz sporočila Komisije o usklajenem gospodarskem odzivu na izbruh COVID-19. Polno izvajanje navedenih ukrepov in nato preusmeritev fiskalnih politik v doseganje preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev, če gospodarske razmere to dopuščajo, bosta srednjeročno prispevala k ohranitvi vzdržnosti javnih financ.

- (15) Glede na pomladansko napoved Komisije 2020 in ob predpostavki nespremenjenih politik naj bi saldo sektorja država Slovaške v letu 2020 znašal –8,5 % BDP, v letu 2021 pa –4,2 % BDP. Delež dolga sektorja država naj bi v letih 2020 in 2021 ostal pod 60 % BDP.
- (16) Komisija je 20. maja 2020 izdala poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe, ker naj bi Slovaška v letu 2020 presegla prag primanjkljaja v višini 3 % BDP. V celoti gledano analiza kaže, da merilo glede primanjkljaja, kakor je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/1997, ni izpolnjeno.
- (17) Po izbruhu COVID-19 je Slovaška hitro sprejela edinstvene ukrepe, da bi zaustavila in preprečila nadaljnje širjenje virusa. Po tem, ko je bil 6. marca 2020 zabeležen prvi primer, je 12. marca 2020 razglasila izredne razmere ter uvedla strogo omejevanje socialnih stikov, karanteno, sanitarna pravila in omejitve potovanj. Več tednov so bile zaprte trgovine in zaustavljena proizvodnja v pomembnih gospodarskih sektorjih, dokler vlada konec aprila 2020 ni začela postopoma sproščati omejitev. Posledično naj bi slovaško gospodarstvo v letu 2020 vstopilo v globoko recesijo, saj so prizadete zasebna potrošnja, naložbe in trgovina. Gospodarstvo naj bi se v letu 2020 močno skrčilo, in sicer za 6,7 %, stopnja brezposelnosti pa naj bi v letu 2020 dosegla 8,8 %, kar je več kot v letu 2019, ko je znašala 5,8 %. Slovaška se je odzvala z več sklopi ukrepov za ublažitev negativnih učinkov krize, vključno s prerazporeditvijo 1,2 milijarde EUR neporabljenih sredstev kohezijske politike. Ukrepi vključujejo sheme skrajšanega delovnega časa z nadomestilom za plače, podporo dohodkom zaposlenih z nadomestilom za čas bolezni in nadomestilom za zdravstveno nego ter subvencije za samozaposlene, da se jim nadomesti izguba dohodka. Nadaljnji ukrepi za podporo likvidnosti podjetij in samozaposlenih vključujejo bančna posojila, odloge plačila davkov in prispevkov za socialno varnost ter zagotavljanje bančnih jamstev in shem ugodnih obrestnih mer. Posojilna shema za mala in srednja podjetja (MSP) s prvotno dodelitvijo v višini 38 milijonov EUR se bo razširila s 330 milijoni EUR iz neporabljenih sredstev Unije in nacionalno shemo v višini 500 milijonov EUR. Med drugimi ukrepi so prekinitev davčnega nadzora in obveznosti za vnaprejšnja plačila davkov ter odlog plačila najemnine za podjetja in posameznike.
- (18) Zaradi pandemije COVID-19 je za Slovaško še pomembneje, da še naprej obravnava strukturne izzive v svojem zdravstvenem sistemu. Potrebne so dodatne naložbe za povečanje odpornosti sistema, zmanjšanje pomanjkanja zdravstvenih delavcev ter zagotovitev ustrezne dobave kritične medicinske opreme in infrastrukture. Vzporedno s prizadevanji, da se v prihodnosti zagotovi zadostno število zdravstvenih delavcev, bi

se lahko z učinkovitimi politikami zmanjšale razlike v geografski razporeditvi zdravnikov in zagotovil dostop do zdravstvenega varstva za vse prebivalce. Posodobitev mreže bolnišnic in reševanje težave premajhnega strukturnega financiranja javnih bolnišnic sta ključnega pomena za povečanje kakovosti in stroškovne učinkovitosti zdravstvenih storitev. Da bi se zmanjšal pritisk na bolnišnice in izboljšalo upravljanje kroničnih bolezni, bi bilo treba okrepiti zagotavljanje primarnega zdravstvenega varstva ter izboljšati usklajevanje na različnih ravneh in med različnimi vrstami zdravstvenega varstva. Še posebej zaskrbljujoč je nezadosten dostop do kakovostne in cenovno dostopne dolgotrajne oskrbe zaradi splošnega premajhnega financiranja storitev skupnostne oskrbe in oskrbe na domu, razdrobljenega upravljanja ter pomanjkanja systemskega usklajevanja socialnih in zdravstvenih storitev.

- (19) Kriza zaradi COVID-19 je izpostavila že obstoječe socialne izzive na Slovaškem. Pokazala se je nujna potreba, da se zagotovi ustrezno nadomestilo dohodka za delavce v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji. Da bi se ublažil učinek krize na zaposlenost, so se s pomočjo sredstev Unije začele uporabljati sheme skrajšanega delovnega časa. Glede na napoved Komisije naj bi se brezposelnost v letu 2020 povišala na 8,8 %, v letu 2021 pa znižala na 7,1 %. Čeprav je v letu 2018 sistem denarnih nadomestil za brezposelnost na Slovaškem postal nekoliko bolj prožen, so zanj značilne stroge zahteve za upravičenost, razmeroma kratko trajanje nadomestil (praviloma šest mesecev z majhnimi podaljšanji med krizo) in nizke nadomestitvene stopnje za upravičence. Nekatere skupine so zaradi krize še posebej ranljive in imajo lahko omejen dostop do storitev socialne zaščite in zdravstvenega varstva, vključno z marginaliziranimi romskimi skupnostmi, ki pogosto nimajo dostopa niti do osnovnih storitev, starejšimi in nizko usposobljenimi.
- (20) S krizo se je povečala potreba po razvoju digitalnih spretnosti in znanj prebivalstva, vključno s spretnostmi in znanji učiteljev, ter potreba po razširitvi širokopasovnih povezav, saj so številni učenci še vedno brez povezave z internetom ali nimajo drugih osnovnih predpogojev za učenje na domu, zlasti v marginaliziranih romskih skupnostih. Izzivi v zvezi z enakim dostopom do kakovostnega in vključujočega izobraževanja ostajajo, saj na osnovne ravni znanj in spretnosti ter na splošno uspešnost učencev močno vpliva njihovo socialno-ekonomsko ozadje. Obstajajo izrazite razlike v uspešnosti med šolami in regijami, kar se odraža tudi v visokih stopnjah mladih, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje, zlasti na vzhodu Slovaške. Učiteljski poklic še vedno ni posebej privlačen, kakovost začetnega izobraževanja učiteljev pa je še naprej nizka. Poleg tega je stopnja vpisa otrok v predšolsko vzgojo in varstvo, zlasti otrok, mlajših od treh let, najnižja v EU, kar dodatno negativno vpliva na rezultate izobraževanja.
- (21) Ob krizi zaradi COVID-19 je bila za Slovaško nujna prednostna naloga, da hitro zagotovi likvidnostno podporo podjetjem z dobro ciljno usmerjenimi posojili in poroštvi, s poudarkom na MSP, pri čemer je izkoristila novo prožnost, ki jo zagotavlja začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu, in prerazporedila sredstva kohezijske politike. Ustrezna poročstva za tveganje skupaj z nizkimi obrestnimi merami in dolgimi zapadlostmi lahko pripomorejo k temu, da posredniki posojila hitro zagotovijo, podjetja pa jih hitro uporabijo. Pri oblikovanju in izvajanju teh ukrepov je treba upoštevati odpornost bančnega sektorja. Omogočanje odloga plačil davkov in prispevkov za socialno varnost lahko dodatno pripomore k ublažitvi kratkoročnih likvidnostnih omejitev za MSP in samozaposlene. Boj proti davčnim utajam in izboljšanje izpolnjevanja davčnih obveznosti srednjeročno ostajata

prednostni nalogi za Slovaško, da bi zagotovila vzdržnost javnih financ in enake konkurenčne pogoje ter s tem spodbudila gospodarsko okrevanje. Da bi se zagotovile vzdržne bilance denarnih tokov za MSP, je pomembno, da se javnim organom na vseh ravneh in podjetjem naroči, naj pospešijo plačila računov svojim dobaviteljem.

- (22) Spodbujanje ugodnega poslovnega okolja in izboljšanje kakovosti javnih storitev sta bistvenega pomena za okrevanje gospodarstva in ustvarjanje spodbudnejšega okolja za naložbe. Da bi se zagotovila učinkovitost ukrepov za okrevanje, je pomembno zmanjšati nepotrebno upravno breme in poenostaviti postopke, med drugim z učinkovito uporabo enotnih vstopnih točk za podjetja. Splošna učinkovitost slovaških javnih institucij in uprave ostaja nizka. Izboljšati jo je mogoče z nadaljnjo digitalizacijo, boljšim usklajevanjem in načrtovanjem razvoja digitalne infrastrukture in programske opreme. Z dodatnimi prizadevanji za reforme bi se lahko izboljšalo usklajevanje oblikovanja politik in priprave predpisov ter zagotovila visoka uspešnost javne uprave in upravljanja človeških virov. Da bi Slovaška okrepila odpornost gospodarstva, bi morala povečati inovacijsko zmogljivost podjetij, zlasti MSP, in sicer z obravnavo razdrobljenega upravljanja raziskovalnega in inovacijskega ekosistema. Boljše sodelovanje med podjetji, raziskovalnim sektorjem, akademsko sfero in javnim sektorjem lahko podpre izmenjavo znanja in spretnosti ter pomaga podjetjem pri uvajanju inovacij in razvoju novih delovnih in proizvodnih zmogljivosti.
- (23) Za pospešitev okrevanja gospodarstva bo pomembno dati prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbujati zasebne naložbe, med drugim z ustreznimi reformami. Da bi se manj razvitim regijam omogočilo, da nadoknadijo zaostanek in postanejo bolj na znanju temelječe, konkurenčne in produktivne, bodo potrebne bolj strateške naložbe, zlasti za razvoj infrastrukture, vključno z digitalnimi in drugimi ključnimi storitvami, ter za izboljšanje prometnih omrežij. Izbruh COVID-19 je izpostavil že obstoječe vrzeli v digitalni infrastrukturi. Razširitev pokritosti s širokopasovno povezavo in njene hitrosti bo omogočila bolj izenačen in boljši dostop do interneta. Slovaški izobraževalni sistem in trg dela bi bilo mogoče izboljšati s prizadevanji, da se prebivalstvo opremi z boljšim naborom znanj in spretnosti za spreminjajoče se gospodarstvo in družbo, vključno z vseživljenjskim učenjem, tesnejšim sodelovanjem med podjetji in izobraževalnimi ustanovami na vseh ravneh ter boljšim povezovanjem programov usposabljanja in prekvalifikacije s sedanjimi in prihodnjimi potrebami na trgu dela.
- (24) Za oživitev gospodarske rasti bodo v prihodnjih letih potrebna politična prizadevanja in ciljno usmerjene naložbe, da bi Slovaška lahko izkoristila priložnosti za ustvarjanje bolj trajnostnega gospodarstva z višjo dodano vrednostjo. Pri teh prizadevanjih bi bilo treba upoštevati regionalne razlike. Prednostna področja za dodatna prizadevanja, opredeljena v nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Slovaške, vključujejo zmanjšanje energetske intenzivnosti industrije, podporo rešitvam za energijsko učinkovitost, zlasti za gospodinjstva, in naložbe v energijo iz obnovljivih virov. Bolj spodbudno regulativno okolje bi lahko prispevalo k povečanju deleža obnovljivih virov energije pri oskrbi z energijo. Slovaška bi morala pospešiti izvajanje akcijskega načrta za preoblikovanje regije Horná Nitra in preusmeriti sredstva v rešitve za celotno regijo ter izkoristiti priložnost za napredek pri postopni opustitvi premoga. Zmanjšanje onesnaženosti zraka zaradi kurjenja trdnih goriv in vse večjih emisij iz prometa, izboljšanje sistema ravnanja z odpadki z inovativnimi rešitvami za njihovo zbiranje in obdelavo, dokončanje omrežja pitne vode in kanalizacijskega omrežja za odpravo sanitarnih težav, podpiranje projektov pametnih omrežij in prehod industrije na podnebno nevtrarno in krožno gospodarstvo lahko Slovaški pomaga pri trajnostni

gospodarski rasti. Načrtovanje programov Sklada za pravični prehod za obdobje 2021–2027 bi Slovaški lahko pomagalo nasloviti nekatere izzive, ki jih prinaša prehod na podnebno nevtralno gospodarstvo, zlasti na območjih iz Priloge D k poročilu o državi⁸. To bi Slovaški omogočilo, da navedeni sklad čim bolj izkoristi.

- (25) Novi trendi v mednarodnem organiziranem kriminalu, vključno z zlorabo pravnih subjektov za namene pranja denarja, pomenijo pritisk na Slovaško, da nadgradi svoj okvir za preprečevanje pranja denarja za namene preprečevanja gospodarskega kriminala in boja proti njemu. Razumevanje izpostavljenosti tveganju je še vedno na nizki ravni kljub ambicioznim vladnim načrtom za okrepitev preprečevanja, preiskovanja in pregona pranja denarja. Omejeni človeški viri in usposabljanje ovirajo učinkovit nadzor strokovnjakov, ki so vključeni v ustanavljanje podjetij. Z ukrepi, sprejetimi v okviru akcijskega načrta vlade, še niso bila zagotovljena orodja za učinkovito odkrivanje in pregon kaznivih dejanj pranja denarja ter za zaplenbo sredstev.
- (26) Medtem ko se letošnja priporočila za posamezne države osredotočajo na blažitev socialno-ekonomskih posledic pandemije in spodbujanje gospodarskega okrevanja, so priporočila iz leta 2019, ki jih je Svet sprejel 9. julija 2019, zajemala tudi reforme, ki so bistvene za reševanje srednje- do dolgoročnih strukturnih izzivov. Lanska priporočila še vedno veljajo in se bodo še naprej spremljala skozi celoten cikel evropskega semestra v prihodnjem letu. To velja tudi za priporočila glede gospodarskih politik v zvezi z naložbami. Ta bi bilo treba upoštevati pri strateškem načrtovanju programov kohezijske politike po letu 2020, vključno z ukrepi za ublažitev posledic krize in izhodnimi strategijami v zvezi z njo.
- (27) Slovaška bi si morala še naprej prizadevati za izpolnitev svoje zaveze, da bo obravnavala specifične pomisleke glede splošne integritete pravosodnega sistema, saj bi lahko ti pomisleki ogrozili zaupanje v njegovo učinkovito delovanje. Napredek pri izvajanju reform za boj proti korupciji je na Slovaškem še vedno omejen. Še vedno ni izvedenih več reform, povezanih s preprečevanjem, vključno s pravili o lobiranju, darilih, nezdržljivosti in stikih s tretjimi osebami pri odločanju ter zaščiti žvižgačev. Čeprav statistični podatki o kaznivih dejanjih nihajo, je število preiskovanih primerov, povezanih s korupcijo na visoki ravni, še vedno majhno, po drugi strani pa prizadevanja za sankcioniranje pravnih oseb kažejo določen učinek.
- (28) Evropski semester določa okvir za nadaljnje usklajevanje ekonomskih politik in politike zaposlovanja v Uniji, ki lahko prispeva k trajnostnemu gospodarstvu. Države članice so v svojih nacionalnih reformnih programih za leto 2020 ocenile napredek pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja OZN. Z zagotavljanjem polnega izvajanja spodaj navedenih priporočil bo Slovaška prispevala k napredku pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja in k skupnim prizadevanjem za zagotovitev konkurenčne trajnostnosti v Uniji.
- (29) Tesno sodelovanje med gospodarstvi v ekonomski in monetarni uniji je ključno za hitro okrevanje od ekonomskega učinka COVID-19. Slovaška bi morala kot država članica, katere valuta je euro, in ob upoštevanju političnih smernic Euroskupine poskrbeti, da bodo njene politike še naprej skladne s priporočili za euroobmočje in usklajene s politikami drugih držav članic euroobmočja.
- (30) V okviru evropskega semestra za leto 2020 je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Slovaške in jo objavila v poročilu o državi za leto 2020. Prav tako

⁸

SWD(2020) 524 final.

je ocenila program za stabilnost za leto 2020 in nacionalni program reform za leto 2020 ter ukrepanje po priporočilih, ki jih je Slovaška prejela v prejšnjih letih. Glede na to, da je treba okrepiti splošno ekonomsko upravljanje Unije tako, da se prispevek na ravni Unije vključi v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri svoji oceni ni upoštevala le pomena teh programov za vzdržno fiskalno in socialnoekonomsko politiko na Slovaškem, ampak tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami Unije.

- (31) Svet je ob upoštevanju navedene ocene preučil program stabilnosti za leto 2020, njegovo mnenje⁹ pa je izraženo zlasti v priporočilu 1 spodaj –

PRIPOROČA, da Slovaška v letih 2020 in 2021 ukrepa tako, da:

1. v skladu s splošno odstopno klavzulo sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo; če gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb; okrepi odpornost zdravstvenega sistema na področjih zdravstvenih delavcev, kritične medicinske opreme in infrastrukture; izboljša zagotavljanje primarnega zdravstvenega varstva in usklajevanje med različnimi vrstami zdravstvenega varstva;
2. zagotovi ustrezno nadomestilo dohodka ter dostop do socialne zaščite in osnovnih storitev za vse; okrepi digitalne spretnosti in znanja; zagotovi enak dostop do kakovostnega izobraževanja;
3. učinkovito izvede ukrepe za zagotavljanje likvidnosti MSP ter samozaposlenim; nadoknadi zaostanek na področju digitalne infrastrukture; daje prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbuja zasebne naložbe za pospešitev okrevanja gospodarstva; osredotoči naložbe na zeleni in digitalni prehod, zlasti na čisto in učinkovito proizvodnjo in rabo energije in virov, trajnostni javni prevoz in ravnanje z odpadki;
4. zagotovi učinkovit nadzor in izvrševanje okvira za preprečevanje pranja denarja; zagotovi ugodno poslovno okolje in kakovostne javne storitve z boljšim usklajevanjem in oblikovanjem politik; obravnava pomisleke glede integritete pravosodnega sistema.

V Bruslju,

*Za Svet
Predsednik*

⁹ V skladu s členom 5(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.